

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 6180/2020
21.01.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 422/20 од 27.08.2020. године, у седници већа одржаној дана 21.01.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 422/20 од 27.08.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П 556/2019 од 23.10.2019. године, ставом првим и другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности исплати тужиоцу износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде под претњом принудног извршења. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име накнаде трошкова поступка исплати тужиоцу износ од 131.224,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке одлучено је да се тужилац ослобађа дужности плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 422/20 од 27.08.2020. године, ставом првим изреке, жалба тужиоца је одбијена а жалба тужене усвојена и пресуда Основног суда у Суботици П 556/2019 од 23.10.2019. године преиначена у побијаном ставу првом, другом и трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име душевних болова због умањења животне активности исплати износ од 500.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је, са позивом и на одредбу члана 404. ЗПП, благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

О ревизији тужиоца није одлучивано на основу члана 404. ЗПП (посебна ревизија) зато што је ревизија увек дозвољена ако је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одлучио о захтевима странака (члан 403. став 2. тачка 2. ЗПП).

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да тужиочева ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је учествовао у оружаним сукобима на територији свог тадашњег пребивалишта у ... (Република Хрватска) од 17.08.1991. године до 15.05.1996. године као припадник оружаних снага бивше СФРЈ, а по доласку међународних снага на то подручје као припадник Територијалне одбране Крајине. Од 1997. године тужилац има пребивалиште у Током оружаних сукоба тужилац је био изложен трауматичним догађајима (гранатирању, рањавању и погибији сабораца, извлачењу рањеника и слично). Ови догађаји су изазвали психичке тегобе али тужилац, због осећања стида, дуже време није тражио помоћ лекара. Активно лечење започео је током 2016. године. Прегледом обављеним 24.08.2016. године установљено је постојање психичког обољења, пострауматског стресног поремећаја које је трајно умањило тужиочеву општу животну активност за 25%. Тужилац се и даље налази на лечењу и користи прописану терапију, али се његово здравствено стање од дана постављања дијагнозе сматра дефинитивним а лечење завршеним, у смислу враћања психичког стања на ниво пре појаве тегоба.

Тужбом поднетом 15.05.2019. године тужилац је тражио накнаду нематеријалне штете за душевне болове због умањења опште животне активности. Тужена је оспорила тужбени захтев и истицањем приговора застарелости (члан 360. став 3. Закона о облигационим односима).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања другостепени суд је правилном применом материјалног права преиначио првостепену пресуду и због застарелости тужиочевог потраживања одбио његов тужбени захтев.

Нематеријална штета коју тужилац потражује у овом спору последица је оружаних сукоба на делу територије бивше СФРЈ, у којима је тужилац одређено време учествовао и као припадник оружаних снага те државе.

Штета проузрокована припадницима бивше ЈНА у оружаним сукобима са паравојним формацијама бивших република СФРЈ до дана њиховог међународног признања од стране Генералне скупштине Организације Уједињених Нација (22.05.1992. године) проузрокована је кривичним делом оружане побуне из члана 124. КЗЈ, па њено потраживање застарела у року од 15 година прописаном за застарелост кривичног гоњења за то дело (члан 377. став 1. Закона о облигационим односима). Овај рок је објективног карактера и почиње да тече од дана извршења кривичног дела

(члан 361. став 1. Закона о облигационим односима), а застарелост наступа протеком последњег дана тог рока (члан 362. Закона о облигационим односима). Застаревање не тече (застој) за све време за које оштећеном повериоцу - тужиоцу, због оружаних сукоба или непосредне опасности таквих сукоба на подручју његовог пребивалишта, није било могуће да судским путем захтева досуду накнаде штете (члан 383. Закона о облигационим односима).

Следствено изложеном, тужиочево потраживање је застарело јер је до подношења тужбе протекло 15 година у којем застарела кривично гоњење кривичног дела оружане побуне из члана 124. КЗЈ, рачунајући од дана када су престали оружани сукоби на подручју ... у којем је било тужиочево пребивалиште све до његовог пресељења у ..., јер су до тада постојали разлози за застој застарелости.

Изјављеном ревизијом, по оцени Врховног касационог суда, неосновано се оспорава правилност примењеног материјалног права.

Када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости (дужи од пет година), примењује се привилеговани рок застарелости потраживања накнаде штете у трајању рока за застарелост кривичног гоњења. Рок застарелости кривичног гоњења почиње да тече од дана када је кривично дело извршено. Код продуженог кривичног дела рок застарелости почиње тећи од дана када је извршено последње кривично дело које улази у састав продуженог кривичног дела, а код трајних кривичних дела рок застарелости почиње да тече од престанка противправног стања. С обзиром да се у том случају не примењује рок застарелости прописан чланом 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, на чијој примени тужилац истрајава током поступка и у ревизији, сазнање за штету и њеног учиниоца нема значаја за застарелост штете проузроковане кривичним делом. Тужилац је накнаду штете могао тражити само до истека рока застарелости кривичног гоњења кривичног дела оружане побуне, у року од 15 година од извршења тог кривичног дела. Почетак тог рока се у овом случају, због испуњености услова за застој застарелости из члана 383. Закона о облигационим односима, рачуна од дана када су престали оружани сукоби на територији тужиочевог тадашњег пребивалишта услед којих није могао судским путем захтевати накнаду штете и истекао је неколико година пре подношења тужбе. Због тога је престало право тужиоца да од тужене захтева испуњење обавезе накнаде штете, у смислу члана 360. став 1. Закона о облигационим односима.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић